

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

Ne ámitsuk magunkat!

Ev. ref. egyházunk hiveiről általában véve megelégedéssel szoktunk nyilatkozni; szoktuk nevezni, különösen bankettes napok alkalmával lelkesnek, buzgónak, egyházát s hazáját szerető népnek; szoktunk hivatkozni józanságára, tisztességtudására, erkölcsös mivoltára. S tettük ezt nem egyszer más hazabeli ker. és nem ker. felekezetek hiveivel való összehasonlításban, gyakran amazoknak rovására, mintegy privilegizálva a dicséretes tulajdonokat.

És el is várhatnók, hogy népünk azokkal a tulajdonságokkal ékeskednék, azok által — több más felekezetekéliek fölött — mintegy karakterizáltatnék, kitűnnék, mint viharedzett pálmaerdő a lankás cserjék fölött. Elvárhatnók; mert három század óta hazánk egyetlen felekezetének hiveit sem táplálta dusabban a jóságos tettek növelő örök élet vize, mint egyházunkét. Urunk evangélioma szép és kies mezőként terült szét előttünk, honnan mérget épséggel nem szívhatunk, de szinaranyos lépesméznek drága nedvét annál többet gyűjthetünk vala.

Ama hiszem mindezeideig dominált egyházunk kerítésein belől. S át kell látnunk, hogy chauvinizmus volt az egész. Nem ismertük magunkat amugy igazában; szeretük más — vér, faj s nyelv szempontjából — heterogén elemekből álló vallástársaságoknál jobbnak, valamicskével tökéletesebbnek hirdetni par excellens, magyar egyházunkat. Talán ez az oka, hogy mindezeideig semmi nagyobb actiót nem fejtettünk ki népünk közerkölcsisége színvonalanak emelésére. Feledők, hogy az elbizakodásnak nyomában romlás vagy.

Egy statisztikus emlékeztet most erre bennünket. Az országos statisztikai hivatal 1882-ik évi adatai nyomán kimutatja, hány rab ülte magyarország börtöneit a mondott évben; micsoda büntettek hogy oszlanak meg állapot, faj, nem és vallás szerint hazánk lakosai közt. És a mikor az utolsó összevetést — oly száraz hidegséggel, a minővel csak egy statisztikus rendelkezhetik — megteszi és átolvassuk azt az összevetést, hát megdöbbenünk és el-

szomorodunk oly mélyen, a mint csak megdöbbenhet és elszomorodhatik egy hitsorsosi állapotán szent aggódással csüggő lélek és elszégyenkedünk, mintha csak a régi divat szerint országvilág láttára szégyenszékbe ültettek volna.

Hivatkozom azokra, a kik olvassák azt a combinációt a „Budapesti Hirlap“ ez év május 20-iki számában, s hivatkozom egyházunk jobbaira: valjon nem érezték-e magokat csakugyan úgy, mintha országvilág szemeláttára szégyenszékbe ültettek volna bennünket ref. keresztyéneket, s valjon nem gondoltak-e mindjárt arra, hogy „jó akaró (?) testvéreink mily örömmel veszik tudomásul ezt a szomorú igazságot, hogy éldegélnek a híres kálvinista puritán erkölcsök illetén való devalvációján!

Föl sem teszem, hogy az a statisztikus pelengére akart volna állítani bennünket. Szomorú tisztét teljesítette. Csoportosította adatait, megvonta a számok konzekvenciáit s rámutatott betegségünkre. Kellett ez nekünk, hogy ne ámitsuk tovább magunkat, mintha egészségesek volnánk, a kiknek orvosra nincs szükségök; hanem ismerjük meg „nyomorult, nyavalyás voltunkat“ s lássunk orvoslás után, a míg végkép meg nem romlunk.

Igenis; ne ámitsuk tovább magunkat, mert gonoszabbak vagyunk honfitársaink nagy részénél. Az a hideg észszel fontolgotó statisztikus ugyanis azt mondja, hogy: vallásfelekezet szerint így oszlanak meg az 1882-iki bünösök: r. kath. 46·80%; gör. kel. 18·30%; ref. 14·83%; g. kath. 11·98%; ág. hitv. 4·37%; zsidó 3·11%; unitárius 0·55%; egyéb 0·06%. Mivel pedig az 1880-iki népszámlálás szerint a haza lakosai 47·24% r. kath.; 14·78% ref.; 14·11% g. kel.; 10·83% g. kath.; 8·07% ág.; 4·55% zsidó; 0·44% unit.; 0·06% egyéb szerint vannak föltüntetve, látni való, hogy gör. kath., g. kel., ref. és unitárius felekezetbeliek nagyobb, ellenben a r. kath., ág. és zsidók aránylag kisebb számban fordulnak elő a rabok között, mint az ország népességében. Sőt, mivel az adatok úgy mutatják, hogy a bünösök nagy része visszaeső, javithatlan, azt is megtanuljuk, hogy azok „a társadalom és az állam egyenes ellenségeinek tekintendők.“

Iszonyu tanúság reánk ev. ref. magyarokra nézve, hogy mi közöttünk, a kik a magyar társadalom éltető kovásának és a magyar állam annyiszor kipróbált támaszának hittük magunkat, mi közöttünk ennek a társadalomnak és ennek az államnak a dakoromán g. kath. és pánszláv g. kel. mellett aránylag legtöbb ellenségei vannak.

Soha ennél lesújtóbb bizonyosság.

Némi vigasztalásul föltehető azonban, hogy ez az arány talán-talán nem permanens; amennyiben a moralis betegség is, mint a fizikai a viszonyok változásától függ s ma itt, holnap amott*) lép föl aggasztóbban.

De még akkor is, ha csupán a jelzett évre szól az iszonyu konzekventia, kell, hogy elég legyen arra, hogy fölrázza lethargikus álmukból azokat, kik közvetlenül hivatvák a szégyenbélyeg letörlésére közremunkálni.

Ismét és ismét a lelkészi kart értem. Ugy vagyok meggyőződve, hogy mindaddig, míg lesz a lelkészi karban egy bizonyos hányad, mely csak a „minden úgy van jól, ahogy van,“ kényelmes elvet hordja zászlaján, s mindaddig mig, — ha egyéb tekintetben nem is — moraliter teljes fölényt nem vív ki lelkészi karunk a profán világ fölött: az ilyes állapotok nem javulnak, hanem fogunk dolgozni a pópák nevelte dakoromán és pánszláv atyafiakkal kezett fogva a magyar társadalom és magyar állam közjava s boldogsága ellen.

Nem kutatom én most azt, miként eshetik meg, hogy ref. népünk s az unitárius atyafiak egy tál mellé kerüljenek az obscuritas igazi példányaiban bővelkedő gör. kath. és g. kel. egyház hiveivel, és hogy épen a r. kath. egyház gratulálhat magának azért, mert mi őt tullicizáljuk elvetemedettség s feslettség dolgában. Utalok ama legujabbkori libertinizmusra, melynek csak egyetlen fattyu hajtságát lássa meg népünk lelkészi karunk valamelyik tagjánál, oly jól esik arról fügefalevél gyanánt takarót tépni vétkei szépitgetésére s vakmerő cynismussal hozakodik véle elő, mihelyt a megrovás vesszejét érzi suhogni feje fölött.

Valószínű, hogy hittársaságunk alsóbb műveltségű, sőt épen nevetlen tagjai közül szolgáltatja a nagy kontingenst a bünösök számára. Már pedig tudvalevő, hogy a hol elme és sziv kellően pallérozva nincsenek, a követhető példányképek messzekerésére nem igen adja fejét az ember, hanem közvetlen közelében keresgélve, ha kvalifikáltabb egyénekre esik is tekintete, közülök is csak azt választja, kinek életiránya legkönnyebben követhető általa, ki után menve semmi szükség nincs a lelki erőnek na-

*) Tanuságos volna idevonatkozólag előző évek adatait egybevetnünk s látnunk: változott-e, ha igen, mennyiben az arány? Érdekes volna vidékenként föltüntetve látni az adatokat, hogy tudnánk hol fordul elő a „moral insanitis“ állandóan, hol szörványosan?

Sajnos, ily adatok beszerzése nincs módunkban.

F. Varga Lajos.

gyobb megfeszítésére, hanem a testnek bölcsesége szerint haladhat vigan és bátoran. S hogy örül, ha ezt a keresett példányképet épen egy lelkészben találja meg! Jobban esik neki még vétkezni is, a kárhozástól épen nem remeg. Hiszen együtt leend tiszteletes urammal a paradicsomban!...

Ne ámitsuk többé magunkat atyámfiai! Addig dicsértük első helyen magunkat, hogy eljutottunk odáig, hogy első helyen emlegetnek bennünket a magyar társadalom és magyar állam közjava, nyugalma, békéje, boldogsága megrontói között. Ezt a szégyenbélyeget tőrünk nem szabad. Ha adunk még valamit református mi-voltunkra, ha nem akarunk sokáig pirulni országvilág előtt, föl a regeneratio nagy munkájára! Ha ezt a munkát nem bírja megkezdeni a mostan élő ároni nemzedék: akkor a földsava megizetlenedett s jaj te néked magyar ref. Sion, nincs mivel megsóztatnod!!...

F. Varga Lajos.

A jus patronatus és a királyi városok.

(Folytatás.)

Mátyás király donatiójában, melyben a budai prépostnak, az ő secretariusának jus patronatust conferál, ez van: „Sperantes tua sollicitudine discreta tales ad beneficia ecclesiastica per te eligi, quorum industria res ecclesiae eis commendandae, sicut in temporalibus, multo melius efficaciusque in spiritualibus debite possint gubernari, de consilio praelatorum et baronum nostrorum tibi annuimus et praesentium serie gratiose concedimus, ut interim, quoad usque vixeris et dictae ecclesiae Budensis fungeris praepositura, ad omnes dignitates, personatus, canonicatusque et praebendam rectoratus altarium, nec non ad omnia alia et singula beneficia ecclesiastica, in dicta ecclesia Budensi et ejus jurisdictione existentia, nunc vacantia et in futurum vacatura, etiam si talis sit praebenda, quae major esset post praeposituram, auctoritate juris patronatus nostri regalis, quam nos tibi damus et praesentibus plenissime concedimus, personas bene meritas et idoneas eligere et nominare ac eadem eisdem conferre possis ac valeas.“

Gyakran a jus patronatus főképen azon az okon conferálódott privátus nemeseknek, hogy a jószágok közel lévén az ilyen beneficiumokhoz, arra ök legkönnyebben vigyázhattak és védelmezhettek, mint ezt a jus patronatusról szóló donatiók a régi időkben világosan mutatják. Az újabb időkben is, nevezetesen 1723., 55. 71. Articulusokban a jus patronatus egészen ebben az értelemben vevődik, hogy t. i. a vacans beneficiumokat alkalmas egyházi személyeknek adják. A 71. articulus pedig az ecclesiák épületei reparatióját azoknak teszi köteleességévé, akik a beneficiumot veszik, azzal élnek; a plebánusokra nézve pedig az rendelődik, hogy azoknak tartásáról, ahol szükséges, tegyen rendelést vagy a püspök, vagy az ecclesia patronusa, hogy a plebánus hallgatói adjanak erre a végre.

Mindezekből a törvényekből és példákból, a melyekhez hasonló többet is lehetne felhozni, világosan megteszik, hogy a királyok által ajándékozott *jus patronatus* Magyarországon mindig valamely alkalmas egyházi személynek a készenlevő beneficiumokra való kinevezését tette vagy foglalta magában; nem pedig azt, mintha az olyan ecclesiákat építeni, reparálni, a kinevezett papot tartani és fizetni lett volna köteles. Egy törvény sem teszi ezt azoknak kötelességévé, akik *jus patronatus*sal bírnak, hogy vagy a földes ur a maga jövedelméből, vagy valamely *communitas* a közönséges cassából fizesse a plebánust vagy építse az ecclesiát; hanem arranézve van törvény, hogy az ilyenek, akiknek a *jus patronatus* adódott, a beneficiumot a magok részére meg ne tartsák, hanem mihelyt *vacantia* van, a beneficiumot alkalmas személyeknek adják.

Világos ezekből az is, hogy a *jus patronatus* a magyarországi törvények értelme szerint valóságos beneficium, és így a királyi városoknak is, amelyek ezt a privilegiumot megnyerhették a magyarországi királyoktól, ugy adódott, mint beneficium. Mert, ha ez a *jus patronatus* abból a teherből állott volna, amiből ma áll, soha meg nem lehetne az 1681. 41. articulusát magyarázni, amely ez: „*Liberarum quoque ac regiarum, montanarumque civitatum non exiguae fuerint querelae, quod in jure liberae electionis magistratus civilis, necnon in jure patronatus et liberi educilli ac aliis suis immunitatibus, partim a parte Camerae Ungaricae, partim vero ab officialibus bellicis, contra privilegia ipsarum et leges regni turbatae et impeditae exstitissent.*” Hogy lehetett volna az meg, hogy akár a kamara, akár a haditisztek, magokra vették volna a templomok reperiációját, plebánusok fizetését stb.

Világos továbbá az is a mondottakból, hogy ezt, mint beneficiumot kérni kellett és kénytelen-kelletlen nem adták senkire.

c) Valamint a magyarországi királyok az által szerzett magoknak az ecclesiákra nézve *jus patronatus*st, amint Verbóczy is mondja, hogy azokat ők fundálták, I. 11.: ugy a privátusok is, szerezhetnek magoknak ezen az uton *jus patronatus*st, ha t. i. a magok tulajdon vagyona-ból valamely beneficiumot, már az akár prépostság, akár apáturság vagy ecclesiá legyen, fundálnak és dotálnak; vagy pedig időmulás (*praescriptio*) által is, (amelyre a tridentumi zsinat végzése szerint 50 esztendeig gyakorlott *praesentatiója* a beneficiatusoknak kívánatik meg Sess. XXV., cap 9) szerezhet magának valaki *jus patronatus*st. Magyarországon is megvan mind a három módja a *jus patronatus* megszerzésének. Birhatja azt valaki királyi adományból, birhatja azon az okon, mert ő fundálta az ecclesiát, vagy pedig időmulás által is megszerzheti magának ezt a *just*. 1723, 55., §. 5. ezt mondja: „*Illi vero, qui ex statibus seu jam ex collatione regia, seu jure et titulo foundationis, aut ex alio justo et legitimo jure, jus patronatus quorumcunque beneficiorum aut praesentationum haberent, eodem debite utantur.*” De a *jus patronatus*snak egyedül csak azzal a nemével fog tereh összekötve lenni, amelyet maga szerzett magának azáltal, hogy a tulajdon vagyona-

nából valamely beneficiumot fundált. A több nemeivel a *patronatus*snak nem lesz tereh összekötve, mert ha a király ajándékozta, akkor már fundált beneficium az, amelyre nézve *jus patronatus*st ad. — *Praescriptio* vagy időmulás által pedig fellehet tenni, hogy a teherrel és költséggel járó *jus patronatus*st senki sem igyekszik magának megszerezni. Mert ha terhet, költséget akar magára vállalni, az *praescriptio* nélkül is meg fog engedődni neki és az ecclesiái kánonok is nem fogják ellenezni és nem fogják azt kívánni, hogy errenézve 50 esztendei usust mutasson meg vagy bizonyítson meg arra a végre, hogy azt a terehből álló *jus patronatus*st tovább is folytathassa.

II. A *jus patronatus*st, abban az értelemben, amelyben a *jus canonicum* és Magyarország törvényei veszik, a *rom. catholica* ecclesiákra nézve sem egy privátus evangelikus, sem pedig valamely *evangelica communitas* se nem birhatja, se magának azt meg nem szerezheti. Mert

a) a *jus canonicum* szerint a *r. catholicus* valláson kívül levők ezt a *just* nem birhatják, és ha valaki a *r. catholicusok* közül, a kinek *jus patronatus*a volt, a *r. cath.* hitet elhagyja, az a *jus patronatus*stól elesik, azt többé nem birhatja; és csak az által nyerheti ezt a *just* vissza, ha ismét római *catholicussá* lesz.

b) Amit nem birhat valaki, világos, hogy annak meg sem szerezheti a birtokát magának, sem királyi adomány, sem pedig időmulás által.

c) Az evangelikusok a *jus patronatus*ból folyó haszonnal és privilegiumokkal is teljességgel nem élhetnek. Amelyek ezek: őket kell először megfűstölteni, a szentelt vízzel meghinteni, a processió járásban megkülönböztetődnek, a templomban külön helyek van, a könyörgésben névszerint emlittetnek, temetésök a templomban van és ha szüregsre jutnak, az ilyen beneficiumból táplálni kell őket.

(Vége köv.)

Lelkészi értekezlet.

A debreczeni ref. egyházmegye lelkészi kara folyó évi közértekezletét május 28-án tartá Derecskén mintegy 21 lelkész és 2 segédlelkész részvételével.

Az érdekes tárgyak s indítványok közt kétségkívül legfontosabb volt a gyámintézeti alapszabályok módosításának már egy év óta szőnyegen forgó ügye, mely bár ezuttal sem oldatott meg véglegesen, de a felette kifejtett hosszas és igen érdekes eszmecsere folytán mégis oly *utra* tereltett, melyen minden oldalra kielégítő elintézése biztosan remélhető. Két, körülbelöl egyforma erővel támogatott nézet állott ugyanis egymással szemközt. Az egyik a gyámintézet erejét s virágzását már eléggé biztosítva látván s méltányossági szempontból könnyíteni óhajtván az egyházmegye kebelében helyöket változtató lelkészek gyámintézeti terhén, oly szabály alkotását kívánta, melyszerint az a lelkész, a ki az egyházmegye kebelében fekvő egyik helyről másikba választatik és itt özvegyet nem talál, ne köteleztessék első évi félfizetését egészen a gyámintézeti pénztárba adni, hanem fizesse csak azt a különbözetet, mely elhagyott és ujonnan nyert állomásának évi fél-fél jövedelme közt mutatkozik. A lelkészi kar másik része szükségét lát-

ván annak, hogy a gyámintézet pénzereje folyvást emeltesék, annyira, hogy legalább az özvegyek és árvák részére ez időszerint adott évi díjakat minden jöhető körülmények közt megbirja, továbbra is sértetlenül fenn kívánta tartani a gyámintézeti szabályok eddig igen czélszerűnek bizonyult azon paragrafusát, mely azt rendeli, hogy minden megválasztott lelkész, ha új állomásán özvegyet nem talál, első évi fizetésének becslés szerinti felét tartozik a gyámintézeti pénztárba beszoigáltatni. Mindkét fél sok és súlyos érveket hozott fel nézete mellett, mignem az a közvetítő indítvány fogadtatott el, hogy a mennyiben e kérdés megoldását nagyon megkönnyitené az a körülmény, ha az özvegy lelkésznek részére kegyeleti évet adni egyházmegyei határozattal köteleztetnének az egyházak: tehát míg ez ügyben az egyházmegyei közgyűlés határozhat, addig a gyámintézeti szabályok módosítása a napirendről vétessék le. Mondám, hogy e végzés reményt nyújt a nehéz kérdésnek helyes megoldása iránt, mert ha egyszer minden lelkész özvegyének kegyeleti év fog adatni s ennek folytán ez, az utódnak első évi félfizetésére igényt nem tarthat: akkor a gyámintézeti pénztár, a kebelbeli lelkész változása esetén üresedésbe jött két lelkészi állomás egyikétől és pedig a nagyobb jövedelműtől, mindenkor megkapja azt a félfizetést, a mit az eddigi szabályok alapján kapott, még akkor is, ha kimondatik, hogy az állomását változtató kebelbeli lelkész csak elhagyott és új állomása fél-félfizetése közti különbözetet tartozik befizetni. — Hogy pedig az egyházak, melyek eddig a kegyeleti évet önként s kivétel nélkül megajánlották, e gyakorlat törvénybe iktatása ellen kifogást nem teendének, ezt örömmel hiszszük és reméljük.

Az egyházmegyei könyvtárra s a lapok járatásának módozatára vonatkozólag a bárándi kör indítványára elhatározatott, hogy a könyvtár, könnyebb hozzáférhetés céljából — szakszerűleg három részre osztatván, a három kör központjain helyeztessék el; a könyvcsoportok minden három évben a körök közt kicseréltessenek; a szerzendő új könyvek pedig — melyeknek vásárlására a lelkészek által értekezleti díj czímen fizetett 2—2 frt szolgál — mindjárt a bekötés után köröztessenek. — Hogy pedig a könyvek küldése megkönnyíttessék, kérelem intéztetik a főt. egyházkerület utján a mélt. konventhez, a könyvküldemények portómentességének az illető nagyméltóságú miniszter urtól kieszközlése iránt. Végre a lapok járatása — jövő évtől kezdve — az egyes körök tetszése szerint és terhére történik.

Érdekes tárgyak voltak a békésbánati egyházmegyeinek a confirmandusok és vasárnapi iskolások vallásos oktatásáról, — az egyházlátogatás alkalmával készitendő jelentés pontjairól — s a lelkészi javadalmakon tett beruházások megváltásáról szóló határozatai, melyek mult egyházmegyei gyűlésünk által, László J. jegyző jelentése folytán a lelkészi értekezlet figyelmébe ajánltattak. S bár e fontos határozatokkal szemben, egyházmegyénknek ugyanazon ügyekben hozott és jelenleg érvényben álló intézkedései hagyattak meg: mindazáltal alkalmat szolgáltattak a békésbánati egyik határozat egy oly végzés hozatalára, mely ha lelkiismeretesen keresztülvitetik, idővel lehetővé teszi, vagy legalább is megkönnyíti a depr. ref. egyházmegye monographiájának megírását s egyszersmind a lelkészi értekezletek számára is érdekes és gazdag tárgyat szolgáltat. A bárándi és derecskei körök egyértelmű indítványára ugyanis, hatá-

rozatilag fel lettek hiva a kebelbeli lelkészek arra, hogy kiki a maga egyházának keletkezésére, multjára vonatkozó adatokat részint az egyházi levéltárakban, részint más forrásból felkeresvén s összegyűjtvén, ez adatok alapján állítsa össze saját egyházának rövid történetét; a kész dolgot terjeszse alkalomszerűleg a köri- és a közértekezlet elé, hogy azok ott, a munka közben más lelkésztársak tudomására jutott adatokkal is bővítettven, megállapíttassanak és két példányban leiratván, részint — tovább folytathatás végett — az illető egyházi, részint az egyházmegyei levéltárba helyeztessenek el. Vajha e határozat ne csak papiroson maradna, hanem ténynyé válnék a lelkésztársak buzgó munkássága folytán!

Tárgyaltatott még két oly dolog is a többiek közt, melyről mostanában e becses lapok hasábjain is vólt szó. Az egyik a lelkésztemetés, másik a lelkészbeigatás ügye. Az elsőre nézve általános nézet volt, hogy a lelkésztemetés — a gyászoló család óhajlásának első sorban figyelembe vétele mellett — predikációval történjék, erkölcsi kötelességének tartván az erre felszólitott lelkész a felhívásnak engedni. A temetés körüli intézkedésre, illetőleg a gyászoló egyház gondnokával együtt működésre a legközelebbi szomszéd lelkész azonnal kéressék fel; a lelkésztársak részint egyes küldöttek által, részint más uton értesítettven, a temetésen gondnokaikkal és a tanítókkal együtt jelenjenek meg, így igyekeztvén a kegyelet adóját elhunyt tisztársuk iránt mindenkor leróni. A lelkészbeigatás kérdéséről a nagy többség még hallani sem akar, szigoru puritánizmussal kerülni óhajtván mindent, a mi merő külsőség és czifraság volna az egyházban.

És most, miután értekezletünk fontosabb és érdekesebb dolgaival beszámoltam, hadd adjak kifejezést azon forró óhajlásomnak, hogy a higgadt megfontolásnak, a közjóra irányított buzgó munkálkodásnak és az egymás iránti testvéri jó indulatnak az a szelleme hassa át mindenkor a depr. egyházmegye lelkészeit, a mely e mostani értekezlet egész lefolyásában nyilvánult.

Jutalom az érdemnek!

Ő felsége, Magyarország apostoli királya manapság koronás ezüst vagy arany érdemkeresztel szokta jutalmazni az olyan tanítók fáradságát, munkásságát, kik 50 éven keresztül hintegetik a nemes magvakat tanítványaik szívébe, s pályájukon sikert, eredményt mutatnak fel. — Nagyon szép jutalma, lelkesítő, buzdító nyilvánulása ez az elismerésnek, de nem csekélyebb jutalma a valódi érdemnek az is, mit a következőkben elmondani szerencsés vagyok.

A tanítói pályán szintén 50 évig munkálkodott néhai Cséke Lajos, mely 50 évből 45 évet az árpádi ref. egyházban töltött el. — Azon 45 hosszú év alatt, gondolhatni, mily nagyszámú serege a tanítványoknak került ki kezei alól. — A hálás tanítványok mindjárt halála után elhatározták, szeretve tisztelt tanítójuknak, hálájuk, szeretetük jeléül emlékoszlopot emelni hamvai fölé. — Bár a szeretett tanító halála óta 13 év merült alá, s habár tapasztalás szerint nem 13 év, de sokkal rövidebb idő alatt nagyon sokszor feledésbe merül a legnagyobb érdem is, — az ő emléke kitörölhetetle-

nül élt, s él a hálás tanítványok szívében. A mozgalom a fentemlített czélra ez év folyamán megindult, a tanítványok elhozták filléreiket a hála és kegyelet oltárára, az ige testté lett, s a közadakozás folytán gyűlt 130 frtba kerülő diszes emlékoszlop immár ott áll az egykori kedves tanító sirhalma fölött!

Pünköszt második napja délutánján a községből mindnyájan az örök nyugalom honába, a néma sirhalmok közé mentünk ki. Magasztos érzelem fogá el szívünket, midőn közeledénk az elburkolt emlékoszlop felé, mely alatt a mester aluszsa siri álmait. — Lélekemelő vala látni, midőn a nagyszámu tanítványok — kik közül már nagyon soknak fejére leszállott az élet dere — körülállották egykori kedves, felejthetetlen tanítójuk sirját s szívekben a hála, az igaz tisztelet és szeretet magasztos érzelmeivel, szemökben könyvekkel, a hála drága gyöngyeivel adóztak a roskatag hantok felett. — Szívből jövő buzgó éneklés után a helybeli segédlelkész tartott emlékbeszédet, melyben megemlékezett az elhunytak érdemeiről, ecsetelte a hála és kegyelet eme szép nyilvánulását, buzdította a tanítványokat és az ott jelenlévők nagyszámu seregét továbbra is tisztelni és becsülni a valódi érdemet. — Beszéd közben a sirkő lelepleztetett, melyen ez egyszerű felirat áll: „Itt nyugszik Cséke Lajos, ki a tanítói pályán összesen 50 évig, s ebből az árpádi ref. egyházban 45 évig működött. — Szül. 1803. szept. 14-én, meghalt 1872. febr. 23-án. — Felejthetetlen tanítójuknak hálás tanítványai s tisztelői emelték 1885. máj. 25-én.“ Beszéd után a gyülekezet ismét énekelt, mely buzgó éneklés után az ott jelenlévők sokasága a nyugalom honából haza távozott, a szentlélek kitöltetésének ünnepén áthatva szentlélektől, s lelkében megőrizve eme lélekemelő ünnepély magasztos voltát.

Azt hiszem, szükségtelen dicsérgetnem a hálás tanítványok s tisztelők eme tiszta szeretetből fakadó áldozatkész-ségét, mert hiszen dicséri az maga magát. Kivánom tiszta szívből, adjon az Isten a mi magyar Sionunknak még több olyan fáradhatatlan szorgalmu sikeres tanítót, mint a minő vala az elhunyt, — adjon az Isten olyan józan gondolkozásu, értelmes népet, mely tudja felfogni, méltányolni s jutalmazni a valódi érdemet, mint a miképen ez jutalmazá; hogy így a mi anyaszentegyházunk álljon erősen, rendületlenül mind az időknek végéig.

Árpád, 1885. május 27.

... y . . . f.

Erdélyi püspök választása.

Jelen év május 30-ik napja nevezetes az erdélyi ev. ref. egyházkerület történetében, mert e napon egy több mint másfél század óta nem gyakorlott jog — a püspökválasztás joga — lépett tényleg életbe.

Nem szándékom a multak történetét avagy csak vázlatosan is rajzolni ez alkalomból, hiszen a fénypontoknak ragyogást s az árnyképeknek kellő megvilágítást adni gyenge tollam s tehetségem parány volta egyiránt képtelen. Nem merengek a multak térein, nem legeltetem lelki szemeimet az egyháztörténelem lapjain, mert érzem, tudom a költő ama szavainak igazságát: „Szemeid gyengék s a napfény megvakít!“

Mindazonáltal megragadom az alkalmat a közvetlen jelen egyik fontos tényének, az erdélyi ref. püspökválasztásnak rövid ismertetésére a következőkben:

Az erdélyi ref. egyházkerület legidősebb főgondnoka Báró Kemény Gábor miniszter elnöklete alatt tartott egyházkerületi közgyűlés május 28-án vette kezdetét Kolozsvártt. Mintegy kétszázra menő számu egyházkerületi közgyűlési tag gyülekezett egybe. Sok fontos tárgy került tárgyalás alá, azonban ezek részletes elsorolása nem levén szándékom, csak azt jegyzem meg röviden, hogy a gyűlés szokásos megnyilta után kevéssel, testületileg jelentünk meg a belfarkas-utcai ref. templomban, a boldog emlékezetű néhai Nagy Péter erdélyi püspök emlék-ünnepélyén részt veendők.

A püspök választás 30-án délelőtt történt, titkos szavazással. Beadatott 194 szavazat, ebből Szász Domokos nyert 151 szavazatot Dr. Kovács Ödön 43 szavazata ellenében. — A választás eredményének kihirdetése után az elválasztott püspök küldöttség által fölkerestetvén, meghivatott a gyülesterembe, hol éljenzésekkel fogadtatván, elnöklő főgondnok által szívből jött s szívhez szóló remek beszéddel üdvözöltetett, jeleztetvén általa, hogy „azon szerencse jutott osztályrészeül, hogy kerületi közgyűlésünknek törvényes uton igen nagy többséggel hozott határozatát közzölheti“, hogy püspökké választását tudomására hozza. — Az eszmékben és kifejezésekben egyiránt szép és gazdag elnöki üdvözlő beszéd a megindító hatás tetőpontjára akkor jutott, midőn e szavak hangzottak: „Nekem főtiszteletű közgyűlés, különös okaim vannak üdvözölni püspökünket. Néhai nagyhirű atyja, szeretve tisztelt tanárom, jelenlegi püspökünk egy darabig játszópajtásom, majd tanuló társam volt, most barátom. Szívesen üdvözölöm őt, mint kollegámat, mint barátomat ezen az álláson.“

E szavaknál könyvek gördültek az elnök szemeiből s vele együtt könyeztek a gyűlés tagjai, könyezett, sirt majdnem szünet nélkül az új püspök testvére Szász Károly, ki szintén jelen volt.

A meghatottság őszinte szavait véve ajkaira, a szép üdvözlő beszédre hasonló fenkölt szellemű feleletet adott Erdély új püspöke, többek közt így szólván: „Ha hallgathatnék, némaságom talán többet mondana, mint a legékesebb beszéd. De mert szólanom kell, méltóztassanak nekem megengedni, ha a viszhang, mely a hozzám intézett üdvözlőre lelkem mélyéből fölhangzik, gyöngye lesz s csak néhány pillanatig tartó.“

Majd áttekintve az erdélyi nagynevű, híres püspökök során s kegyelettel emlékezve meg röviden néhány kimagasló nagyságu püspökről a távol és közelmultból, e szavakat vevé ajkaira: „Ily férfiaknak miként lépjek nyomdokába én? Avagy merithetek-e bátorítást a multakból, mikor ennek emlékei önkéntelenül arra hívnak föl, hogy párhuzamot vonjak önmagam s elődeim között? És mégis, épen a multakból hangzik felém egy biztató hang, mely azt mondja nekem, hogy ha az erdélyi ref. egyház három századon át mindig megtalálta azt az emberét, kire épen szüksége volt, az Isten hatalma meg fog dicsőülni az én erőtlenségemben is. Azt mondja Pál: „Az Istennek ereje erőtlenség által végeztetik el.“ stb.

Végül, beszéde befejezéseül 1000, egyezer forintot

ajánlott föl az egyházkerületnek különböző jótékony czélokra, püspökké választatása emlékeül.

Ez volt 167 év óta az első püspökválasztás ténye az erdélyi ref. egyházkerületben. — Az Urnak áldása legyen rajta !!

Dombi Lajos,
nagyvárad ref. lelkész,
erdélyi ref. egyházkerületi képviselő.

K ü l f ö l d.

Belgium állami egyetemeinek előjáróságai három évvel ezelőtt kimondták, hogy az egyetemen való tanulás nincs elzárva nőtanulóknak előtt sem. Az erre vonatkozólag most kiadott jelentésekből azt olvassuk, hogy nevezett egyetemek dicsekedve emlegetik, hogy semmi okuk sincs arra, hogy tett engedményüket megbánják, vagy visszavonják. A lütti egyetemen 19 nőtanuló van, kik többnyire a természettudományokkal és gyógyszerészettel foglalkoznak; a genti 5 nőtanuló közül 3 természettudományt, 2 gyógyszerészetet tanul, egy jól vizsgázott is. A brüsseli egyetemen is vannak nőtanítók, kik közül kitüntetéssel tett egy-egy orvosi, bölcsész és természettudományi vizsgát. A párisi egyetem orvosi szakán 25 nőtanuló van. Szt.-Péterváron a felsőbb nőtanfolyamokat 302 nőtanuló látogatja most. Ez intézet alapításától 905 nőhallgató látogatta az előadásokat és pedig ezek közül 580 a mértan- és természettannak szentelte magát, míg a többiek irodalmi tárgyakat hallgattak. Tanulmányaik végeztével ketten assistens állást foglaltak el.

Jeruzsálemben nevezetes felfedezés történt. A feltámadás temploma környékén megejtett ásatások alkalmával megtalálták maradványát Jeruzsálem régi kőfalának és ama kapu padozatát, melyen át az Ur idejében a városból kimenni lehetett. Miután e kapu esik legközelebb Golgothához, talán épen rajta át vezetett ki J. Kr. a keresztre feszítettetés színhelyére.

Dicsőfi József.

A tiszántuli ev. ref. középiskolai tanáregyesület által

1885. július 7. és 8-án Békésen tartandó közgyűlés programja.

Július 6.

Dél előtt 8 órakor bizottsági ülés az ev. ref. egyház tanácstermében.

Délután az egyesületi tagok és vendégek fogadása és elszállásolása.

Este 8 órakor közös találkozás a megérkezéskor kitűzendő helyen.

Július 7.

Dél előtt 9 órakor közgyűlés az ev. ref. egyház tanácstermében. Ennek tárgysorozata:

- 1) Elnöki megnyitó és „Tanügyi Szemle,” Géresi Kálmán h. elnöktől.
- 2) Jegyzői jelentés.
- 3) Pénztárnoki jelentés.

- 4) A jelentésekben kiemelt pontok tárgyalása.
 - 5) A központi bizottság által felterjesztett ügyek tárgyalása.
 - 6) A békési ev. ref. reálgymnasium története, Séllei Pétertől.
 - 7) Jelentés a pályázatok eredményéről.
 - 8) A tisztikar lemondása.
- Délután 5 órakor: nyugdíj- és gyámintézeti közgyűlés, ennek tárgyai:
- 1) Pénztárnoki jelentés a pénztár 1883—84. és 1884—85. évi állásáról.
 - 2) Jelentés a számadások vizsgálatáról.
 - 3) A bizottság által betervezett ügyek tárgyalása.
 - 4) Folyó ügyek, indítványok.

Július 8.

Dél előtt 9 órakor a közgyűlés folytatása. Tárgyak:

- 1) Jelentés az elnök-, jegyző- és pénztárnokra adott szavazatokról. Szavazás a bizottsági tagokra.
- 2) A földrajz tanítása a gymnasiumban. Értekezés Kovács Jánostól.
- 3) A közelebbi közgyűlés által kitűzött tételek tárgyalása (Lásd „Debr. Prot. Lap” folyó évi 21-ik számában.)
- 4) Középiskolai nyelvtanítás az alsó fokon. Értekezés Beczner Frigvestől.
- 5) Indítványok tárgyalása.
- 6) Jelentés a bizottsági tagokra adott szavazatokról.

Jegyzetek:

1) A közgyűlésen megjelenni szándékozó egyesületi tagok, küldöttek és vendégek sziveskedjenek bejelenteni eme szándékukat június 20-ig Géresi Kálmán egyesületi h. elnöknel, hogy az elszállásolás és a mérsékelt áru vasuti jegyek ügyében idejében lehessen intézkedni.

2) A közgyűlésen csak azon indítványok tárgyalatnak, melyek legkésőbb július 5-ig az elnökséghez írásban benyújtatnak.

3) Az állandó bizottság tagjai fölkéretnek, hogy a bizottsági ülésen leendő részvétel végett sziveskedjenek megjelenni Békésen már folyó évi július 5-én.

Debreczen, 1885. június 2.

A központi bizottság.

K ü l ö n f é l é k.

A nagyszalontai egyházmegyéből, illetőleg Belényes vidékéről írják lapunknak: Szél Kálmán a n.-szalontai egyházmegye esperese május 12—16-ig tartotta az egyházlátogatást Belényes vidékén. Belényesbe május 12-én estve érkezett, hol Benedek László egyházmegyei világi tanácsbíró vendége volt. Megérkezésekor a belényesvidéki papság testületileg fogadta esperes urat. Azon estve a Belényesben összegyűlt lelkészek Benedek tanácsbíró vendégszerető házána vendégei voltak, hol a köztisztületben álló esperes jelenlétében kedélyes estvét töltöttek. Az egyházak látogatása 13-án Belényesen vette kezdetét, hol az egybegyűlt presbyterium előtt esperes ur a szokásos kérdést feltéve, a gondnok kinyilatkoztató, hogy az egyházban teljes béke, egyetértés uralkodik, egyedüli baj az egyháztagnak szegénysége, e

miatt a közszeretben álló lelkész és tanító anyagilag rövidséget kell hogy szenvedjenek. Ők tudják méltányolni belhivatalnokaik tevékenységét, csak hogy ezt egyedül erkölcsileg tehetik. Ezután esperes ur buzdító szavakat intézve a presbyteriumhoz, miután az egyházi rend és tanítási szép eredmény felett elismerését nyilvánította, a látogatás Belényesben véget ért. Május 13-án d. u. Sipos mre lelkészszel Remetét, 14-én Benedek tanácsbíróval B.-Ujlakot, Sonkolyost, 15-én Fenest és Tárkányt látogatta meg, mely egyházak közül Tárkány iskolája tűnt ki. Ezen egyházakban is kisebb-nagyobb mértékben kellő rend találtatott. Tárkány és Fenes esperes ur hatásos, buzdító szavaira a megtagadott közalapi tartozás lefizetését elhatározta. Általában kellő tapintatos körültekintés s kiváló gond jellemezték esperes ur egyházlátogatását. Adja isten, hogy szellemének hatása alatt Belényes vidékén új élet kezdődjék s erősüljenek ezen exponált egyházaink anyagilag és szellemileg, mert megérdemlik az erősülést, mint 300 év óta fennálló őrtornyai a protestantizmusnak és a magyar nemzetiségnek.

Békési lelkész beigtatása. Békésre május hó 28-án érkezett meg Kecskeméti Ferencz, mint a békési ref. egyháznak megválasztott s az ápril havában tartott egyházkerületi közgyűlésen állásában megerősített új lelkésze. A nevezett lelkésznek a meghívót egy három tagú küldöttség kézbesítette Makón május hó 26-án s ő a küldöttséggel együtt szülői kíséretében érkezett meg. Az indóházánál nagyszámu közönség jelenlétében Szegedi Károly lelkésztársa üdvözölte meleg szavakban az érkezőt, — a honnan nagyszámu közönség élén és a presbyterium tekintélyes számu tagjai kíséretében vonultak be a gymn. épület tanácstermébe, a hol a szónok által az egyháztanács tagjainak s a nagy közönségnek bemutatván, a szíves fogadtatást megköszönte. Május 31-én beköszöntött I. Kor. II. 1. 2. 3. igék alapján tartott egészen evangéliomszerű, köztetszést nyert szép beszédével, a zsufolásig megtelt nagy templomban, ugyanaz nap tartatott a diszebéd is a Komlóhoz czimzett vendéglő nyári helyiségében, hol természetesen egymást érték a szebbnél szebb felköszöntések.

A debreczeni ev. ref. főiskolában az 1884—85. tanévet berekesztő vizsgálatok következő renddel tartatnak: június 14-kén reggel 8 órakor hálaadó istenitizsület a főiskola imatermében.

A) A theologiai akadémián: június 15-től kezdve az I., II., III. és IV. éves hittanhallgatók szigorlati az illető tudományok rendes óráin és termeiben.

B) A jog- és államtudományi karnál: 1) június 21 délig jelentkezés az alap- és államvizsgálatok letétele végett az akadémiái igazgató tanárnál, a lezkekönyv beadása mellett. 2) június 22-től kezdve a hónap végeig alap- és államvizsgálatok a tanári gyűlésteremben.

C) A gymnasiumban: június 14-én délelőtt francia, angol nyelv és gyorsírás az évről istenitizsület után. június 14-én délután ének, torna. június 15-én VII-ik osztály A) és B) szakasza és a VI-dik osztály. június 16-án V-dik osztály és a IV-dik osztály. június 17-én III-dik osztály A) szakasza és a III-dik osztály B) szakasza. június 18-án II-dik osztály A) szakasza és a II-dik osztály B) szakasza. június 19-én I-ső osztály A) szakasza és az I-ső osztály B) szakasza. A vizsgálatok az imateremben és a VI-dik osztály

termében tartatnak délelőtt 9 órakor, délután 4 órakor kezdve; tárgyai az imateremben délelőtt inkább a nyelvek, délután inkább a reál tantárgyak, a VI-dik osztály termében megfordítva.

D) A tanítóképezdében: június 23. és 24-én reggeli 9 órától kezdve az akadémiái VI. teremben. E vizsgákon való megjelenésre a szüléket s általában a nevelés- és tanügy barátaikat tesztelettel hívja meg Debreczen, 1885. június 1. a főiskola igazgatósága.

A dunamelléki reformált egyházkerület budapesti theologiai akadémiájában az 1884—85. évi nyilvános zárvizsgálatok következő sorrendben tartatnak. június 18-án d. e. 8 órakor: a IV-ed éveseké az Egyháztörténetből Farkas József, az Egyháztörténetből, Liturgiából és Cura pastoralisból Kovács Albert, az Erkölcsstanból Szóts Farkas, az ujszövetségi Irásmagyarázattól Petri Elek, a Biblika theológiából Kenessey Béla tanárok vezetése alatt. június 18-án d. u. 3 órakor: a III-ad éveseké, az Egyház- és Dogmatörténetből Farkas József, az Alkotmánytanból Kovács Albert, Hittanból Szóts Farkas, az új-szövetségi Irásmagyarázattól Petri Elek, a Biblika theológiából Kenessey Béla tanárok vezetése alatt. június 19-én d. e. 8 órakor: a II-od éveseké, az Egyháztörténetből Farkas József, a Vallásbölcészettől Szóts Farkas, az ó-szövetségi Irásmagyarázattól Petri Elek, a Paedagogiából Bihari Péter, a bibliai Bevezetéstől Kenessey Béla tanárok vezetése alatt. június 19-én d. u. 3 órakor: az I-ső éveseké, az Egyháztörténetből Farkas József, a Hébernyelvből és Görögnyelvből Petri Elek, a Bölcsészettörténetből és Paedagogiából Bihari Péter, a bibliai Bevezetéstől Kenessey Béla tanárok vezetése alatt. június 20-án d. e. 8 órakor: az I-ső évesek vizsgálatjának folytatása; 10 órakor mind a négy osztály Énekvizsgálata Szotyori Nagy Károly énektanár vezetése alatt, végre a szónoklati verseny. június 20-án d. u. 5 órakor: a theologiai választmány megelőző tanácsulése után Zárünnepély, melynek programja: igazgatói jelentés, ösztöndíjak és jutalmak kiosztása, elnöki záríma; az egyes pontok között ének. A vizsgálatokat minden tárgyból szigorlatok előzik meg, melyek június 10—17-ik napjain tartatnak. Bndapest, 1885. május hóban. Szóts Farkas s. k., igazgató tanár. A növendékek létszáma, a mint továbbá e jelentés részletesen közli. a negyedéven 11, a harmadéven 10, a másodéven 9, az elsőéven 14, összesen 44. Érdekes azon intézkedés is, hogy az új szervezeti szabályzat által követelt paedagogiai vizsgálat, melyre a III-ad évre menő theologusok oly módon köteleztetnek, hogy míg azt le nem tették, a III-ad évre főnem bocsátatnak, augusztus 31-én tartatik a theol. választmány által, mely ugyanakkor dönt a felvételért és jótéteményekért folyamodók kérvényei fölött.

Felhívás előfizetésre s illetőleg megrendelésre. Idestova öt éve lesz már, hogy tanítványaim sürgető kérésére s az ő költségökön, megkezdtem egy 20—25 ivre tervezett, Ó-szövetségi Kanon-történet (Isagogika) című mű kinyomatását. Előbb testi gyöngékedés, később váratlan hivatali teendők lehetlenné tevék annak folytatását s befejezését. Mikor évek mulva újra odaköthettem magamat íróasztalomhoz: úgy éreztem, hogy azon a rengeteg mezőn, melyet Bibliának nevezünk, csak a legapróbb részletekre is kiható, hosszú és sokszor ismétlődő tanulmányozás után indulhatunk el a nagyobb siker reménységé-

vel. És áldva a gondviselést a korábban testembe adott tövisért, igyekeztem mind mélyebbre-mélyebbre vinni az én hálómat, belemerülve a részletek vizsgálatába. Nem állítom, hogy a célzt immár elértem volna; de mert a hazai bibliai irodalom terén a jóakaratu törekvés is számot tehet; ezennel szívesen kérem a vallás- és egyházirodalom iránt érdeklődő közönséget: kegyeskedjék Bibliái tanulmányok című 8—10 ivre terjedhető művem kinyomatásában előfizetés s illetőleg megrendelés által segítségemre lenni. „Joel profécija“ című tanulmányom a „Sárospataki Lapokban“ mutatja törekvésem irányát. Kiválóan a költői és proféciai irodalom egyes vitásabb termékeit igyekszem megvilágosítani s ezáltal — ha sikerülhetne — érdekeltséget támasztani a biblia és ennek nálunk még mindig kevésre méltatott irodalma iránt. Joel (egészen,) Hoseas, Habakuk (egészen), Énekek éneke (egészen); a Zsoltárok, Jób

stb. részleteikben lesznek ismertetve és fordítva tanulmányaimban, s az ívek száma az előfizetők s illetőleg megrendelők számához képest növekedhetik. Most, mikor az ó szövetségi költészettel, a leendő Énekes könyv tisztességeért is foglalkoznunk kell, szinte hivatalos kötelességemnek ismertem, mint exegeta, hogy a nagy célhoz valami csekélységgel én is hozzájáruljak. A mű legkésőbb karácsonykor fog szétküldetni; ára 1 frt., amely, valamint a megrendelő nyilatkozat is, hozzám intézendő. Ó-szövetségi Kanon-történetem folytatólagos nyomtatását a jövő évben szándékozom megkezdeni, föltéve, hogy törekvésem a t. közönségben némi részvétre talál. Sárospatak, 1885. május 4. Radácsi György, theologiai tanár.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak: Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés

a szatmári ev. ref. egyházban egy elemi iskolai osztály vezetésével egybekötött segédlelkészi állásra.

Fizetése 400 frt készpénz havi részletekben előre, 24 köbméter tűzifa beszállítva, melyből a tantermet fűtetni tartozik s azon évben, midőn a helybeli róm. kath. zárdába járó protestáns növendékeknek a vallás tantárgyát tanítja, azoktól egyénenként 4 forint.

Kötelessége egy elemi iskolai osztályt tanítani s amikor lelkészi teendővel megbízatik, azt végezni.

Állását f. évi Julius 1-én köteles elfoglalni, pénzfizetése azonban az iskolai év kezdetével, vagyis f. évi szeptember 1-jével tétetik folyóvá.

Pályázati kérvények, bizonyítványokkal felszerelve Berky István ref. lelkész, egyháztanácsai lelkészelnökhöz küldendők f. évi június hó 27-ig.

Hirdetmény.

A közelgő népiskolai közvizsgák alkalmára, ajánlatnak az egyházak, lelkészs tanító urak figyelmébe, a „Vallásos iratokat terjesztő egyesület“ kiadmányai, melyek exameni jutalom-könyvek gyanánt is használhatók. Kaphatók Makón, Csécsi Miklós lelkésznel s 1 frton felüli megrendelés esetén, díjmentesen szállítatnak.

A kiadmányok ezek: „Imakönyv a magyar nép számára (kemény kötés 120 lap), ára 25 kr. 2) Rövid vallásos oktatás reform. jegyesek számára (2-ik javított kiadás) ára 5 kr. 3) Szívmevelő lelki képek a földmives életéből 20 kr., ennek egyes darabjai (12) 2 kr. 4) A lelkipásztor sikeres működésének alapfeltételei (értekezés) 10 kr. 5) A nádasikurátor (elbeszélés) 16 kr. 6) Ó emberből új ember (elbeszélés) 13 kr. 7) Nefelejts (vallásos költemények) 6 kr. 8) Csalfa Náni 3 kr. 9) Egy forint 2 kr. 10) Tündér mese 2 kr. 11) Vigyázz! 4 kr. 12) Szántó János megtérése 7 kr. 13) Tekintsetek az égi madarakra 3 kr. 14) Hát azután 2 kr. 15) Egy példázat 2 kr. 16) A gyermekek barátja 4 kr. 17) Meg vagyon irva: 3 kr. 18) Mi az oka annak, hogy oly sok kis gyermek meghal? 2 kr. 19) Fűzeslak és a módi: 3 kr. 20) Hogy terem a betyár? 2 kr. 21) Lehet-e ellenségünket szeretni? 3 kr. 22) János bácsi beszélgetései 10 kr. 23) Rövid történet 3 kr. 24) Sorshuzás 2 kr. 25) Előbb a hit, aztán megjön minden 3 kr. 26) Hajnal Ábel emlékezete 20 kr. 27) A kárhozat útján (elbeszélés) 15 kr. 28) Imádkozzál és boldogulsz 2 kr. 29) Karácsoni rajz 2 kr. 30) Az engedelmes feleség 2 kr. 31) A veszett víz 2 kr. 32) Egy pap és egy doktor 3 kr. 33) A jó fiúk 2 kr.“

3—3